

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De Gubernatore Vrbis, eiusque auditorio & ditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

Pauli institutis sed ac ethnicis scriptoribus excommunicationem extimescendam esse discant cum Ecclesia ipsiusque praesules in contumaces, tumidos, in obediētesque spirituales gladium vibrant. Nicolaus Antonius Grauius.

De Gubernatore Urbis, eiusque auditorio
& ditione.

C A P. V.

S V M M A R I U M.

- 1 Gubernator urbis intra quadragesimum duntaxat lapidem iurisdictionem habet.
- 2 Curia Sabellorum, quae sic appellatur, est Marescallus urbis, & de eius potestate.
- 3 Prauenio locum habet, inter curiam Sacellorum & Senatorem urbis.
- 4 Gubernator urbis excommunicare non valet etiam in causis vigore obligationis in forma camera.
- 5 Gubernatoris officium in quo consistat.
- 6 Gubernator duos vicarios habet.
- 7 Iudicandi ratio multiplex fuit olim Roma in capitalibus iudicijs.
- 8 Parricidium antiquitus non solum parentis, sed cuiuscunque hominis caedes appellabatur.
- 9 Gubernator Urbis equiparatur Quaestori, & Praefecto Urbis.

a **H**ic proximus est alius a Camera Apostolicae minister, cui camera alterum Ecclesiae gladium, scilicet temporalem tradidit. Is ratione proprii officij inferior est auditore. Verum a certis annis consueuerunt Reuerendissimi pro tempore S. R. E. camerarii, ut se abordi.

ab ordinarijs cameralibus audientijs reuocarent, vices suas ei subdelegare, idque à tãto tempore, vt iure quasi præscripto hanc sibi delegationem vendicare posset, quasi munus proprio eius officio vnitum, qua ratione solet is veluti vicecamerarius auditorem, ac etiam partes ipsos clericos in camera, & alibi omnes prælatos præcedere, non autem ratione proprii officij, quod proximo ex omni capite inferius est, siquidem si gladium eccles. à cuique traditum respiciamus, dignior & grandior est spiritualis auditori datus, quo animaduertit in animas, si * territorium iste urbem duntaxat & districtum infra quadragesimum ab urbe lapidè pro territorio habet, nec in urbe vniuersas populi species: Auditor verò vsq; ad exterarum & finitimarum regiones. Quòd si species populi urbis cuiq; datas auditor eas habet, quas Pontif. velut digniores suæ propriæ & camerali reseruauerat audientiæ, nempe, familiarium suorum, ac Sanctæ Romæ Ecclesiæ Cardinalium & aliorum eadem ratione à iurisdictione aliorum iudicium exemptorum Romanam Curiam sequentium, vtpote Orationum, Principum, & Ciuitatum, officialium Romanæ Curie, & insignium mercatorum, reliquis inferioribus Romanam Curiam sequentibus Marefcallus * urbis ius dicit, quem hodie Curie Sabellorum iudicem vocamus, & vbi grauentur, auditorem appellant, prout si capitula distinctionis iurisdictionum urbis per Syxtum quartum, & bullam per Iulium secundum aditam libro statutorum urbis cõpilata legens facile dignoscere poteris. Is igitur ratione proprii officij gladio tẽporali Ecclesiæ ferit eos, & bra-

3 hij ſæcularis eſt exequutor, cauſſas quoque bri-
 goſorum, treguarum, ſecuritatũ, aut pacis rup-
 tarum, querelas etiam vaſallorum aduerſus ba-
 rones ſuos infra fines ſui territorij quadrageſi-
 mum ſcilicet lapidem, etiam capitales, cauſſas
 etiam mercedum omnes ſine tribunali, & ſine
 ſcriptura ſummariè & manu regia audire & de-
 cidere debet, iuxta formã ſtatutorum vrbiſ, vel
 iuris communis, vbi ſtatuta deſint, & in omnib.
 4 * etiam prædictis inter ipſum & ſenatorem vr-
 biſ locus eſt præuentioni, & ſi concurrant omni-
 bus Senator præfertur. Non * poteſt tamen Gu-
 bernator in cauſſis ſuis etiam, ſi vigore obliga-
 tionis in forma cameræ corã ipſo ageretur, ex-
 cõmunicare & cẽſuras eccleſiaſticas alias fulmi-
 nare, quod munus hoc propriũ ſit auditoris, de
 5 quo ſuprà loquuti fuimus. Is * denique ratione
 vicecamerariatus, & tanquam vicecamerarius
 omnibus iuſdicentibus, & officialibus vrbiſ ceu
 ſuperintendens præeſt, & iure præſidentia hu-
 iuſmodi ſolet in primis paci Ciuitatis, & Ro-
 manæ Curia ſtudere, ac alijs officialibus vrbiſ,
 & Romanæ Curia in concernentibus pacem, &
 quietem Ciuitatis, & Curia Romanæ aſſiſtere,
 eiſque manum & auxilium præſtare. Amplius
 & litigatores omnes ad ipſum venientes extra
 6 prænarratas cauſſas ad eius notionem pertinen-
 tes ad ſuos iudices remittere, reducesque face-
 re, & in quib. à ſuis fortè iudicibus apud ipſum
 conqueruntur ſe grauatos cauſſas ipſorum non
 inter litigatores, ſed inter eum, qui de iudice
 conqueritur, & ipſum iudicem audire, & vbi no-
 uerit iuſtas fuiſſe querelas providere, vt in quã-
 tum iuſtũ eſt à paſſis grauaminib. releuetur, &
 quod

quodd iudices debitas dilationes ac terminos nō denegent, & quos nouerit iudices aliosue iustitiæ officiales contrahenisse, eadem facultate coercere poterit, vel honestius agēdo omnia Pont. referre. Tu si capitalia Syxti quarti, bullamque Iulij secundi superius citatam legeris, ferè hæc omnia de officijs Gubernatoris & Vicecamerarij comprobare poteris. Consueuerunt tamen à certis annis pleriq; Gubernatores, cognitionem caussarum, & ex illis prouentus adfectantes, litigatores à iudicibus suis grauatos apud ipsos reclamantes, non aliàs prout tenentur controuersiam inter reclamantē & iudicem audire, & litigatores demū ad suos iudices remittere, sed omnes quotquot veniūt, & eorum caussas, quantumcunque alibi coeptas audire, & decidere, & plerunq; etiam reis calumniantib. significationes priuatas facere, ne vigore mandati alterius cuiusq; iudicis molestari possint, & ministeriū iustitiæ impedire. Quod si contra formam suarum significationum tametsi à iustitia abhorrentium, in aliquo contrā fiat, exequutiones pro viribus retrahere, & plerunq; cum iudicibus pugnare, quorum exequutores quandoque solent dare poenas. Quamobrem nostris temporibus videmus Gubernatores ubi ptohibiti sunt, nullum habere tribunal, plusquam tribunal sibi constitutare, ubi caussas manu regia, & sine scriptura expedire tenerentur: Scribarum copias habent, qui ingentem actorum congeriem quotidie sibi congerunt, & de vnoquoque minimo litigatorum actu notando contra communem morem notariorum aliarum curiarum, idque etiam si causa commissaria sit, in qua postmodum re-

gesta cum graui litigatorum dispendio complare solent, prouentus faciunt, & ut vides in commissarijs causis bis exigunt. Solerque * Gubernator pro commodiori forensium expeditione duos in audientia sua vicarios habere, vnum in publicis iudicijs, is solus in hac Alma vrbe, & si semper tyro causas, vbi de summa rerum agitur, audit & iudicat. Res certè à tantis patribus prætermissa, de qua pluries apud multos conquestus fui, nec cessabo, donec videro tantæ rei aliam præscriptam esse formam, maximè nostræ ætate, qua ob iudicum tenuitatem, vel modicam pietatem non valent rei fisco resistere, imò iudices ipsi solent reos ex suo præscripto more, quasi hostiliter insectari. Quòd si aliquis virorum ordo publicis iudicibus constitueretur, vel saltem quatuor latrunculatores vrbis locum haberent, vbi bis in hebdomada conuenerent, & non nisi omnium voto possent reum torquere, vel iudicare, cessarent hæc omnia, apud istos rarò, vel nunquam causas defendo, quod ut semper facias, rebus sic stantibus plurimum suadeo. Alterum habet Gubernator suæ curiæ vicarium, qui priuatis præest iudicijs, apud quem minus versatus sum, nulla tamen certa adest apud ipsum procedendi formula, quare nec monstratione indiges. Tu quanto minus hoc in foro versaberis, tuæ magis prospicies conditioni. Solent autem hic versari tantum causidici (causidicos autem auctoritate Fab. Quintiliani eos voco, qui nobiliore foro inutiles extitissent) ac huiusce fori veluti canes lanarij esse adscriptitij.

ANNO.

A N N O T A T I O N E S.

Alius Camera.) cūm vtrunque gladium à Deo Pontifex habeat, spirituale scilicet, de quo diximus, & temporalem, de quo in presentia loquimur hunc Gubernatori Urbis exercendum tradidit. Hic enim delictorum est animaduersor & castigator. Verūm ad quam antiquorum magistratuum similitudinem constitutus fuerit, certum non habeo. Nam * ratio iudicandi Romæ tunc Reipab. florente, tum Imperatorum ætate varia fuit & multiplex & ut cuilibet liberum fuit potestati, leges latere & potestas. Liuius enim apud Regem fuisse hoc munus iudicare videtur, dum de Superbo rege in hanc sententiam loquimur. Metum ut incuteret, cognitionem capitalium rerum sine consilij per se solus exercebat: propterque eam causam occidere, in exilium agere, bonis multare poterat. Et Suetonius etiam in Caligula idem ostendit, quod Imperator ipse causas cognoscebat. Duumuiros etiam iudicandi rationem in iudicio tamen perduellionis habuisse, ex Liuiolibro primo, ab urbe condita, qui Horatium iudicium agens, sic in morte prodidit: Duumuiros perduellionem iudicant, si à Duumuiris prouocauerit, prouocatione certato, si vincent, caput obnubito, infelici arbori veste suspendito, verberato, vel intra pomerium, vel extra pomerium. Hæc enim Liuius. Consules hanc deinde in perduellionis reos potestatem habuisse, idem Liuius de Bruto loquens, enarrat, qui primus Consul Iunios, Vitellos, & Aquillios supplicio affecit, etsi de his, quæ capitalia erant, alibi sepe non iudicasse legatur, ut Liuius libro secundo. Populo etiam iudiciorum potestas permissa fuit, & primum iudicium de Coriolano fuit, qui in exilium pulsus est, si Liuius & Dionysio credimus. Sed ex Ciceronis sententia primum iudiciū illud fuisse videtur M. Horatij, de quo meminimus, ait enim ipse in Oratione pro Milone, Romana ciuitas primū iudiciū de capite vidit M. Horatij, qui nondū libera

ciuitate, tamen populi Romani comitijs liberatus est, cum
sua manus sororem interfectam fateretur. Et hoc primum,
quod Romae fuit de capite iudicium parricidij fuit. Nam
cum M. Horatius sorore interfecta in iudiciū est adductus,
illum lege Numae de parricidio interrogatum aiunt Festus,
Dionysius, & Plutarchus. Unde * Parricidium non paren-
tis, sed cuiusque necessarij caedem appellabant. Lege enim
Numae Pompilij ita cauebatur, Si quis liberum hominem
morti sciens duit, parricida esto. At Marcellus in l. prima,
ad legem Pompeiam de Parricidijs, ait, huius criminis non
teneri, nisi qui patrem, matrem, fratrem, sorores, aliosque
propinquos occiderit. Verum, illum etiam Parricidij te-
neri existimo, qui in patriam machinatur, quae communis
omnium parens est. Hinc Cicero libro primo Offic. Potest
enim, dij immortales, cuiquam esse vtile, foedissimum & de-
terrimum parricidium patrie, quamuis is, qui se eo obstrin-
xerit, ab oppressis ciuibz parens nominetur? Sed redeamus
vnde digressi sumus, Tribuni Pleb. diem capitis quoque di-
cebant, vt de Virginio Tribuno legitur, Praetores in super,
Quaestores capitalibus iudicijs praeerant, quorum officium
primo Digestorum libro ab Vlpiano enarratur, Varrone de
lingua Latina, multisque alijs. Cum ergo plerique fuerint,
qui capitalibus quaestionibus praeerant, cui magistratui Gu-
bernator magis adhaereat, dubitationem res habet, censerem
tamen * potius Quaestoris, quam alterius instar habere, cum
ille cet. ris laxiorem in querendis, puniendisque maleficijs
potestatem habuerit. Hinc Quaestor à querendo, & quaestor
vocatur, Vergilius,

“ Quaestor Minos urnam mouet.

“ Et Claud. Quaestor in alto

“ Conspicius solio pertētat crimina Minos.
Quamuis Praefecto Urbis, Gubernatorem equari etiam pos-
se, auguror. Et licet hic intra quadragesimum lapidem iuris-
dictionē exerceat, ille verò ad centesimū vsq; cognitionem,
ani-

animaduersionemque habuerit, ut in Pandectis legitur, de officio Præfecti urbi, nimirum videri tamen debeat. Nam Principes Romani valde propagatum tunc imperium habebant. Et huic opinioni maiorem in modum concinit, quod doctissimus præceptor meus D. Bolognetus scribit in rubric de offic. eius, nume. 17. ubi de magistratibus Neapolitanis loquens. Magnum iustitiarium Præfecto urbis equiparat. Qui nempe magistratus cum urbis Gubernatore affinitatem habet. Quanquam dicat Purpuratus in l. prima, num. 96 ff. de offic. eius, quod præfecti urbis simulachrum apud nos nequam videtur, cuius iurisdictionem ad Prætorem translatam esse, auctor est Fenestella seu potius Poggius Florentinus eius libelli auctor, qui falso Fenestellæ, veteri auctori addi videbitur. Nicolaus Anto. Grauatius.

De Præsidente Camera Apostolicæ.

C A P. VI.

S U M M A R I V M.

- 1 Officium Præsidentis camerae Apostolicæ quale sit.
- 2 Præsident camerae Apostolicæ habetur ad instar quaestoris urbane.

H Vnc sequitur alter, quem camerae Apostolicæ præsentem vocamus, cuius * munus est rationibus vniuersi ærarij præfesse, & rationes cuiusque alterius, qui prouentus camerae Apostolicæ administrasset in vrbe, vel in prouincijs recipit, & veluti earum censor videt, ac in adiutorio camerae recenset.

A N N O T A T I O N E S.

Præsidentem.) Hic (si Budeo credimus) Quaestoris * urbane locum vendicat, de quo supra in cap. 3. nonnihil attigimus. Nicolaus Anto. Grauatius.

F 5

De